

مهد اسماعیل
آذرباد

مقدمه

شبه جزیره کره، مهد ورزش تکواندو، در جنوب شرقی آسیا قرار دارد. این کشور با ۲۲۱۳۳۳۵ کیلومتر مربع با نپه‌ها، کوه‌های زیبا، جلگه‌های سرسبز و رودخانه‌های پر آب، مناظر بدیعی را به وجود آورده است. کره جمعیتی بیش از پنجاه میلیون نفر دارد که مردم آزادیخواه آن برای تمدن، میراث فرهنگی و وحدت ملی خود ارزش فراوانی قائل هستند.

متأسفانه، با اشغال این شبه جزیره در سال ۱۹۱۰ توسط امپراتوری بزرگ ژاپن، کره تا سال ۱۹۴۵ به سایر کشورها و ملت‌های جهان معرفی نشده بود و تا پایان جنگ جهانی دوم کشوری ناشناخته باقی ماند. پس از جنگ جهانی و آزادی این کشور، کره بلافاصله دچار جنگ خانگی و برادر کشی شد و تا سال ۱۹۵۳، با تقسیم به کره جنوبی و شمالی جنگ فرود کش کرد و ملت یکبارچه آن، تحت دو نوع حکومت سیاسی قرار گرفت.

بازآزادی این کشور، مردم کره شروع به بازیافت شخصیت و فرهنگ کمشده خود کردند و با تفکر و اعتماد به نفس، به زندگی و حیاتی دوباره دست یافتند و توانستند با آغاز مجدد ورزش‌های ملی و بازی‌های سستی خود، ارزش‌های ملی را بروز دهند و در مدت کوتاهی با تشکیل سازمان‌ها و تشکیلات مختلف ورزشی شخصیت ملی‌اش را به دست آورد.

تکواندو در عهد باستان

زمینه تاریخی ورزش تکواندو را می‌توان در مقاطع مختلف تاریخی مورد مطالعه قرار داد. تکواندو در دوران باستانی سه پادشاه به وجود آمده که بین آن‌ها همیشه رقابت وجود داشت.

پادشاهی سیلا در قسمت جنوب

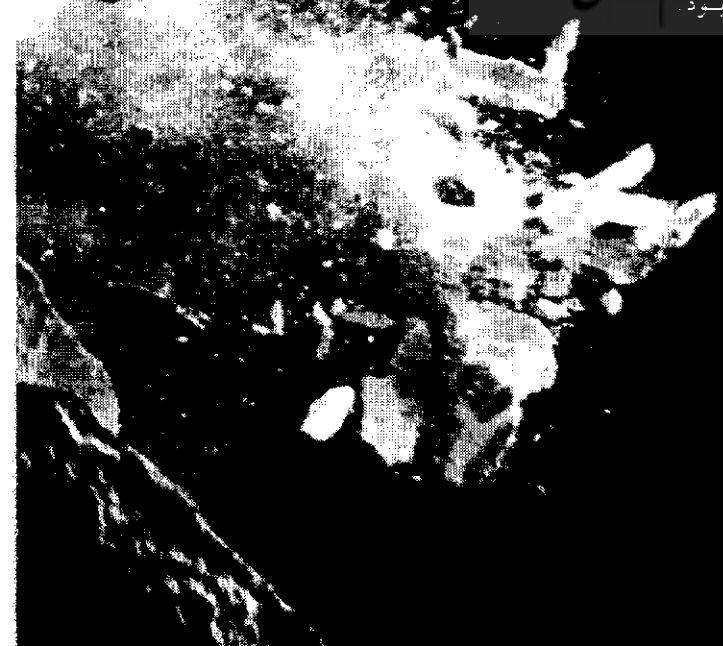
شرقی شبه جزیره کره، در شرایطی به سر می‌برد که تهدیدی جدی برای کشورش در خارج از مرزهایش وجود نداشت. اما با تولد پادشاهی بانگ‌جه از سمت چپ و کوریو در شمال، این امپراتوری مورد تاخت و تاز قرار گرفت و این وضعیت، امپراتوری سیلا را بر آن داشت که خودش را به هنرهای رزمی و تجهیزات جنگی مسلح کند. در واقع، هوارنگ دو نمونه‌ای از هنرهای رزمی حکومت سیلا بود. جوانان رزمنده هوارنگ دو، خوب تربیت شده بودند و ایمن، وظیفه شناسی، وفاداری به پادشاه، و فداکاری و صمیمیت برای جامعه، تائنده‌ای بود که سرمایه‌ای مهم برای پادشاه به شمار می‌آمدند. پادشاه، هوارنگ‌ها را برای مسابقات دعوت می‌کرد. آن‌ها در یک گروه با هم زندگی می‌کردند و با هم به رقابت می‌پرداختند. در این رقابت‌ها، با هنر رزمی «سویاک» که شکل قدیمی هنر رزمی «تکواندو» بود، شرکت می‌کردند. از جمله تشریفات آنان شمشیربازی،

سوارکاری و کشتی بود.

هوارنگ‌ها در زمان جنگ جان خود را فدا می‌کردند و در زمان صلح، به نفع جامعه خدمت می‌کردند و در کارهایی نظیر: امداد در مواقع اضطراری، ساختن استحکامات نظامی و جاده‌سازی شرکت می‌کردند. هوارنگ‌ها از سبک تکواندو، با شکل باستانی‌اش به عنوان یک هنر رزمی و آمادگی جسمانی استفاده می‌کردند. آن‌ها مردانی با فضیلت و تقوا بودند که هرگز در جنگ عقب نشینی نمی‌کردند. این مردان با تشریفات نمایشی «سویاک دو» که یکی از مردمی‌ترین رسوم مذهبی و تشریفاتی در دوران پادشاهی کوریو بود، خود را مشغول می‌داشتند.

بنابراین، به راحتی

می‌توان پی

برد که شکل قدیمی ورزش تکواندو از دوران باستان است. تکوین آخرین نام باستانی تکواندوست که مورد پسند عامه بود. این هنر نسل به نسل منتقل شد. در قرن چهارم، تکوین به عنوان یک هنر رزمی به آموزشگاه‌ها راه یافت و در مدرسه‌ها، هنرهای رزمی با تقسیم تکنیک‌ها و فنون پا، به همسه معرفی شد.

تکواندو در قرون وسطا

از سال ۹۱۸ بعد از میلاد تا ۱۳۹۲ از سلسله کوریو، هنر رزمی تکوین را توسعه داد تا آنجا که این ورزش، از موارد امتحانی ورود دانشجویان به دانشکده افسری

شد. در ارتش یک سلسله تکنیک به نام «سویاک هیو» گردآوری شد که می توانست مورد استفاده و کاربرد جنگی برای سربازان باشد. در زمان پادشاهی کوریو با توجه به نیاز ملی، توانایی‌های رزمی یک شرط برای نظامی شدن بود و بیش تر نظامیان، با دانستن فنون سویاک هیو امکان ارتقای درجه داشتند. در این زمان بود که قوانین داوری در مسابقات تکوین، با شکل قدیمی آن (سویاک) وضع شد.

در تاریخ کوریو آمده است، در مسابقه تکنیک‌های تکوین،

قهرمانی به نام لی - بی - مین مشتی به ستون خانه‌ای زد که تعدادی از تیرهای سقف تکان خورد و تمرین کننده تکوین قادر بود مشتش را داخل دیوار گلی فرو برد. پادشاهی کوریو علاقه ویژه‌ای به سویاک هیو و مسابقات آن داشتند و این ورزش را برای نظامیان اجباری کردند. سویاک هیو در میان مردم از اعتبار خاصی برخوردار بود و در مراسمی که پادشاه برای بازدید از شهرها حضور داشت، برگزار می شد.

پرتال جامع علوم انسانی
مطالعات فرهنگی

جدول ۱ - خلاصه‌ای از رویدادهای تکواندو در جهان

ردیف	شرح وقایع	تاریخ رویداد
۱	سلسله سیلا در قسمت جنوب شرقی شبه جزیره کره می‌زیست	از سال ۵۷ قبل از میلاد مسیح
۲	سلسله بالکجا چه در غرب شبه جزیره کره	از سال ۱۸ قبل از میلاد مسیح
۳	سلسله گورگوریو در قسمت شمال شبه جزیره کره	از سال ۳۷ قبل از میلاد مسیح
۴	سلسله کوریو در تمام شبه جزیره کره حکمرانی می‌کرد	از سال ۹۱۸ بعد از میلاد تا ۱۳۹۲
۵	فرمانروایی و سلطه استعماری امپراتوری بزرگ ژاپن بر تمام شبه جزیره کره	از سال ۱۹۱۰ تا ۱۹۴۵
۶	جنگ‌های داخلی کره که منجر به تقسیم کره شد (کره شمالی و کره جنوبی)	از سال ۱۹۴۵ تا ۱۹۵۳
۷	چاپ اولین نشریه تکواندو در چهار مقاله حاوی هنرهای رزمی کره و صحبت	در سال ۱۹۵۲
۸	دور ماندن از فعالیت‌های تکواندو، بازی‌های سنتی و ملی کره توسط ژاپنی‌ها	از سال ۱۹۱۰ تا ۱۹۴۵
۹	آغاز فعالیت‌های نوین ورزش تکواندو	از سال ۱۹۴۸
۱۰	تغییر نام سویاک به تکویون	از سال ۱۳ تا ۱۹۴۵
۱۱	تغییر نام تکویون به تکواندو	از سال ۱۹۶۰
۱۲	پذیرفته شدن تکواندو به عنوان یکی از ورزش‌های ملی کره	از سال ۱۹۶۲
۱۳	تأسیس فدراسیون بین‌المللی تکواندو (ITF) به ریاست ژنرال چوی هونگ‌هی ۱۶	در سال ۱۹۶۷
۱۴	به عضویت درآمدن تکواندو در فدراسیون‌های ورزشی بین‌المللی	از سال ۱۹۷۰
۱۵	به عضویت درآمدن تکواندو در فدراسیون ورزش‌های آمانور کره	در سال ۱۹۶۲
۱۶	اعزام بیش از دو بیست استاد به کشورهای مختلف جهان	در سال ۱۹۷۱
۱۷	گزینش آقای اون - یونگ کیم به ریاست انجمن تکواندو کره	در سال ۱۹۷۲
۱۸	افتتاح ساختمان مرکزی توکیو وون ۱۷	در سال ۱۹۷۲
۱۹	انتقال فدراسیون بین‌المللی تکواندو (ITF) به تورنتو، کانادا	در سال ۱۹۷۶
۲۰	افتتاح فدراسیون جهانی تکواندو در کره (WTF)	در سال ۱۹۷۳
۲۱	متحد شدن انجمن‌های جهانی نه‌گانه کره و به رسمیت شناختن سبک «تکواندو پومسه»	در سال ۱۹۷۷
۲۲	برگزاری اولین دوره مسابقات جهانی تکواندو در کره	در سال ۱۹۷۳
۲۳	برگزاری اولین دوره مسابقات آسیایی تکواندو در کره	در سال ۱۹۷۴
۲۴	برگزاری اولین سمینار داوری بین‌المللی تکواندو با حضور شش کشور در کره	در سال ۱۹۷۵
۲۵	به عضویت درآمدن تکواندو در بازی‌های ارتش‌های جهان (CISM)	در سال ۱۹۷۱
۲۶	اعلام موجودیت تکواندو با داشتن ۵ اتحادیه و ۸۰ فدراسیون عضو در جهان	در سال ۱۹۷۹
۲۷	پذیرفته شدن آقای اون - یونگ کیم به ریاست فدراسیون ورزش‌های المپیک	در سال ۱۹۷۹
۲۸	پذیرفته شدن تکواندو به عنوان یکی از ورزش‌های رسمی المپیک به طور آزمایشی	در سال ۱۹۸۰
۲۹	شرکت رسمی ورزش تکواندو در مسابقات المپیک	در سال ۲۰۰۰

آزادی کره، مردم شروع به بازیافت فرهنگ گمشده خود کردند و با اعتماد به نفس توانستند با آغاز مجدد بازی‌های سنتی و باستانی، ارزش‌های ملی را بروز دهند. آقای سون - دوک - کی^{۱۳} (یکی از استادان تکویون و از بازماندگان نسل این ورزش) برای اولین بار در زمان آقای سینگ - من - ری^{۱۵}، رئیس جمهور کره، در مراسمی که به مناسبت جشن سالروز تولدش برگزار شد، به وضوح فرق میان تکواندو و کاراته ژاپنی را که حکمرانان ژاپنی در کره معرفی کرده بودند، بیان کرد. در این زمان بود که تکواندو دارای وجهه ملی شد و مکان‌های آموزشی متعددی در سراسر کشور گشوده شد. در سال ۱۹۷۱، بیش از ۲۰۰ استاد به کشورهای مختلف جهان اعزام شدند و با معرفی تکواندو به عنوان یک هنر رزمی، موفقیتی بزرگ برای این ورزش محسوب شد.

تشکیلات و سازمان جهانی تکواندو

بعد از جنگ جهانی دوم (۱۹۴۵) با آزادی کره و پایان جنگ‌های داخلی، این کشور به تقسیم شبه جزیره کره به دو کشور کره جنوبی و شمالی منجر شد. انجمن تکواندوی نیروهای مسلح کره جنوبی، با فعالیت‌هایی مانند: برگزاری سمینارهای مختلف، دوره‌های مربیگری و داوری داخلی و خارجی، به ویژه اعزام استادان این هنر رزمی به ارتش‌های مختلف جهان، توانست گام مهمی در شناساندن تکواندو بردارد. فعالیت‌های این انجمن، ضمن آموزش به واحدهای نظامی از جمله نیروهای مخصوص (چتربازان)، کم کم به باشگاه‌های آزاد راه یافت و یکی از عوامل مهم در توسعه و شناساندن، تشکیل سازمان‌ها و

تکواندو تحقیقات وسیعی داشتند. دولت ژاپن با توجه به جلوگیری از تمام بازی‌های سنتی کره و دور کردن آنان از فرهنگ اصیل خود، باعث شد تا استادان کره‌ای فنون رزمی تکویون را به صورت مخفیانه تعلیم دهند.

تکواندوی مدرن و دوران معاصر
بعد از جنگ جهانی دوم (۱۹۴۵) با

تکواندو عصر جدید

سرزمین کره تحت فرمانروایی چوسان از سال ۱۳۹۲ تا ۱۹۱۰، همزمان با سلطه امپراتوری ژاپن و قوانین استعماری آن دچار چالش‌هایی شد. با وجود حاکمیت استعماری ژاپن، بعضی از نویسندگان کره‌ای مانند شین - چا - هو^{۱۷} و چون - نام - سان^{۱۸} درباره

انجمن‌های مختلف در بیش‌تر کشورهای جهان شد. با استقبال زیادی که از این هنر رزمی شد، انجمن تکواندوی نیروهای مسلح کره، جوایگوی نیاز تشکیلاتی کشورهای زیاد نبود. به همین منظور در سال ۱۹۷۳، اقدام به تأسیس فدراسیون جهانی (WLF) کرد که ریاست این سازمان را مردی نیرومند و با نفوذ به نام دکتر اون - یونگ - کیم^{۱۶} به عهده گرفت. امروزه، فدراسیون جهانی تشکیلات منسجمی دارد که بیش‌تر کشورهای جهان در آن عضو هستند. فدراسیون جهانی از همان آغاز، مسابقات مختلفی از جمله مسابقات آسیایی جهانی سبزم (ارتش‌های جهان)، مسابقات جام جهانی (ورلد کاپ) و تورنمنت‌های بین‌المللی را طراحی و برگزار کرد. برگزاری سمینارهای مختلف و دوره‌های مربیگری و داوری، از جمله فعالیت‌های این فدراسیون بزرگ است.

همزمان با تأسیس فدراسیون جهانی تکواندو، در سال ۱۹۷۲، ساختمان مرکزی آن به نام «کوکی وون»^{۱۷} با گنجایش بیش از ده‌هزار نفر تأسیس شد که بیش‌تر مسابقات و سمینارهای مختلف در آن‌جا برگزار می‌شود.

ورزش تکواندو با تلاش دست‌اندرکاران فدراسیون جهانی و همکاری فدراسیون‌های منطقه‌ای در سایر کشورها، با انضباط ویژه‌ای که خاص این هنر رزمی است، توانست به بازی‌های المپیک راه یابد. برای اولین بار تیم‌های برگزیده جهان، از جمله تیم سه‌نفره کشورمان به‌طور آزمایشی در المپیک بارسلون شرکت کرد و سپس در المپیک سیدنی سال ۲۰۰۰، ایران به اولین مدال برنز رسید که آقای هادی ساعی آن را به دست آورد.

مختصری از

تاریخچه تکواندو در ایران

با توجه به روابط دیپلماتیک کشور جمهوری کره جنوبی و ایران در سال ۱۹۶۷ و مراوده فرهنگی نظامی بین دو کشور، یکی از واحدهای نظامی ارتش ایران در رژیم گذشته به نام «نیروی مخصوص» (کلاه سبزا) برای اولین بار با ورزش تکواندو آشنا شدند. در سال ۱۳۴۹ (۱۹۷۱ میلادی)، با آمدن اولین هیأت نظامی ارتش کره به سرپرستی سرگرد کیم سورین^{۱۸} و دو نفر از همراهانش، اولین کلاس مربیگری تکواندو در باشگاه سرباز (پهلوی سابق)، زیر نظر تربیت‌بدنی نیروی زمینی با تعداد ۷۵ نفر از ورزیده‌ترین افسران و درجه‌داران به مدت یک‌سال تشکیل شد. در پایان این دوره یک‌ساله، ۶۱ نفر موفق به دریافت گواهینامه مربیگری و کمر بند «دان یک مشکی» شدند.

فارغ‌التحصیلان این کلاس، با تشکیل کلاس‌های آموزشی و اجرای نمایش‌های مختلف در واحدهای نظامی، حرکت مؤثری برای شناساندن این هنر رزمی به سایر نظامیان انجام دادند. بیش‌تر مربیانی که در تهران زندگی می‌کردند و از امکانات بیش‌تری برخوردار بودند، موفق شدند در باشگاه‌های آزاد فعالیت خود را شروع کنند. همین حرکت، آغازگر فعال شدن تکواندو در ایران شد. از جمله پیشگامان تکواندو می‌توان از این آقایان نام برد: محمد اسماعیل آذرباد، داود ارجمند، سلیمان علی‌نسب، زنده‌یاد منصور فکوری، کاظم رضایی، شهید حسن زرشکی و قاسم نقیب‌زاده. سپس سایر نیروهای نظامی از جمله نیروی انتظامی، نیروی هوایی و نیروی دریایی، با در

اختیار گرفتن استادان کره‌ای توانستند مربیان و قهرمانان شایسته‌ای تربیت کنند. در سال ۱۳۵۴، با تلاش پیگیر مربیان و پیشکوتان این ورزش سازمان انجمن تکواندوی نیروهای مسلح، رسماً شروع به فعالیت کرد و این انجمن، پایه و اساس تشکیل فدراسیون ورزش‌های رزمی شد و در دی‌ماه ۱۳۵۶، مورد تصویب مقامات تربیت‌بدنی کشور قرار گرفت. ریاست این فدراسیون به عهده سرهنگ بهروز سرشار بود. ایشان پیوسته تمام سعی خود را در راه احیای ورزش‌های رزمی، به ویژه جودو و تکواندو کرد. آقای سرشار اولین فرد ایرانی بود که عضو هیأت رئیسه فدراسیون جهانی تکواندو (WLF) شدند.

ایشان با علاقه‌مندی و پشتکار، از سه انجمن تکواندو، جودو و کاراته (شوتوکان) پشتیبانی کرد و تکواندو در زمان تصدی ایشان به افتخارات چشمگیری دست یافت.

کارنامه انجمن تکواندوی نیروهای مسلح را می‌توان در سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۶ خلاصه کرد. در اکتبر ۱۹۷۵ (شهریورماه ۱۳۵۴)، در کره دومین دور مسابقات جهانی تکواندو برگزار شد و تیم تکواندوی نیروی مخصوص (چتربازان) در آن شرکت کرد و اولین مدال برنز را آقای حسین ربیع‌زاده در وزن چهارم به دست آورد که اولین رهاورد تکواندو به شمار می‌آید. در بهار سال ۱۳۵۵، دومین دور مسابقات آسیایی در ملبورن استرالیا برگزار شد و تیم نیروی مخصوص در آن شرکت کرد. در سال ۱۳۵۷، سومین دور مسابقات آسیایی هنگ کنگ، اولین تیم ملی ایران شرکت کرد و با کسب مقام سوم در آسیا کارنامه درخشانی برای این انجمن به همراه داشت.

در دی ماه ۱۳۵۶، با تأسیس فدراسیون ورزش های رزمی و افتتاح سالن بادی، تکواندو آغازگر فعالیت های جدیدی بود. از جمله اقدامات فدراسیون نوپای ورزش های رزمی از این قرار بود: عضویت تکواندو ایران در فدراسیون جهانی تکواندو در شهریورماه ۱۳۵۶، شرکت تیم ملی ایران در چهارمین دور مسابقات تکواندو در آلمان، اعزام دو نفر (برای اولین بار آقایان محمد اسماعیل آذرباد و علی مدیری) به کلاس داوری بین المللی.

با انقلاب شکوهمند جمهوری اسلامی ایران، تکواندو با سازمانی مستقل تر شروع به کار کرد و سه انجمن فعال فدراسیون ورزش های رزمی، هر کدام جداگانه در قالب فدراسیون فعالیت خود را آغاز کردند. در مجموع، حاصل این تلاش ها شرکت در دوازده دور رقابت های جهانی، آسیایی، تورنمنت های مختلف بین المللی و داخلی بوده است. نکته مهم و قابل توجه در این ورزش که تاکنون کسی به آن نپرداخته است این بود که اگر این ورزش توانسته است به موفقیت دست یابد به دلیل سازمان و تشکیلات مدیریت آن است و علی رغم کاستی های زیادی که به چشم می خورد، توانست ورزش تکواندو را در ردیف مدال آورترین ورزش های کشور قرار دهد.

از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۲، آقای محمد مهرآیین در بحرانی ترین روزهای انقلاب تصدی این ورزش را به عهده گرفت که در شرایط و موقعیت خود مسؤولانه عمل کرد.

از سال ۱۳۶۳، آقای سید مصطفی صفوی شروع به کار کرد و کارنامه درخشانی از خود به جای گذارد. از جمله فعالیت های ایشان را می توان به این

موارد اشاره کرد: تشکیل کمیته های آموزش، آزمون مربیان و داوران مطابق با کمیته های فدراسیون جهانی، تشکیل دوره های مربیگری و داوری در درجات مختلف، استخدام بهترین مربی کره ای به نام کانگ شین چال^۱. این مربی از سال ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۸، با خدمات شایسته ای که به ورزش تکواندو کرد، توانست تیم های تکواندو ملی کشورمان را در میادین بین المللی همراهی کند.

یکی از موفق ترین برنامه های این فدراسیون، طراحی و اجرای اولین دور از مسابقات بین المللی تکواندو بود که به مناسبت سالگرد پیروزی انقلاب تحت عنوان «گرامیداشت دهه مبارک فجر انقلاب اسلامی» هر ساله برگزار می شود. چنانچه منصفانه قضاوت کنیم، آقای صفوی تکواندو نوین را پایه گذاری کرد و تا سال ۱۳۶۸ که فدراسیون آقای مهندس محمد قمی را به این سمت گذارد شکل گیری کلاس های مربیگری و داوری، حضور در مسابقات مختلف، اعزام ۹ نفر از داوران ممتاز به کلاس داوری بین المللی و اعزام تیم ۳ نفره تکواندو به المپیک بارسلون برای اولین بار و به طور آزمایشی، از جمله تلاش این فدراسیون در طول چهار سال تصدی اش بود.

در نیمه دوم سال ۱۳۷۳، برای دومین بار آقای سید مصطفی صفوی تصدی دوباره فدراسیون را به دست گرفت، ولی خیلی زود این سمت به آقای مختار کلانتری داده شد، اما افتتاح لیگ «جام نقش جهان» یادگاری ماندنی از فدراسیون دوم آقای صفوی است که تاکنون موفق بوده است. لازم به یادآوری است، ورزش تکواندو از آغاز فعالیتش در ایران از کادر اجرایی، کاردان و دلسوز برخوردار بوده است و به استثنای مقاطعی

کوتاه در طول سال ها، در بیش تر مسابقات برون مرزی شرکت داشته و از مدال آورترین فدراسیون ها شناخته شده است. سال های ۷۵ تا ۷۹، تکواندو ایران توانست به اوج این پیروزی برسد و با کسب عنوان قهرمانی جهان در «لیون» فرانسه، شرکت تیم دو نفره سهمیه المپیک سیدنی در سال ۲۰۰۰ و کسب اولین مدال برنز المپیک توسط آقای هادی ساعی (قهرمان ارزنده تیم ملی کشورمان در وزن پنجم) که مزین کننده آلبوم مدال های قهرمانی است، از برجسته ترین افتخارات فدراسیون آقای مختار کلانتری بود. با تشکیل مجمع عمومی و انتخاب رئیس فدراسیون در تاریخ ۱۴/۱۱/۷۹، آقای سید محمد پولادگر با به دست آوردن بیش ترین نسبت به رقیبان خود، به ریاست این فدراسیون انتخاب شد. جوانی، کاردانی و درآشنایی ایشان، ما را بر آن می دارد که در انتظار طرحی نو و آغاز نوینی دیگر در تاریخ آینده این ورزش باشیم.

زیرنویس

1. Tea-kwon-do
2. Silla
3. Beak je
4. Kogooryo
5. Hoarangdo
6. Sobak
7. Sobak Do
8. Tea kion
9. Koryo
10. Sobak hio
11. Lee-ye-Min
12. Shin-Cha-ho
13. Chpy-name-san
14. Son-dock-ky
15. Sing-man-roy
16. On-yong-kim
17. Kokkiwon
18. Kilsooran
19. Kang-shin-chal

